

Μία διαφορετική συνάντηση, που είχε στο επίκεντρο τον άνθρωπο, αποτέλεσε η εκδήλωση μνήμης στα Γιάννενα για τα 80 χρόνια από τον εκτοπισμό των Εβραίων της πόλης στις 25 Μαρτίου 1944 και την εξόντωση στα ναζιστικά στρατόπεδα άνω των 1.800 Γιαννιωτών Εβραίων. Η Ισραηλιτική Κοινότητα Ιωαννίνων και η Epirus Memoires διοργάνωσαν την περασμένη Δευτέρα στα ΓΑΚ-Ιστορικό Αρχείο Ηπείρου (Σουφαρί Σαράι), την ομαδική έκθεση «80 Χρόνια Μετά», η οποία κινήθηκε σε πολλαπλά επίπεδα, πιάνοντας το νήμα της μνήμης μέσα από τις ιστορίες των ανθρώπων που χάθηκαν, αλλά και όσων επέζησαν.

Η **έκθεση φωτογραφίας που παρουσίασε η Αρτεμис Αλκαλάη** με φωτογραφίες από Γιαννιώτες Εβραίους που επέζησαν του Ολοκαυτώματος και οι οποίες εκτέθηκαν για πρώτη φορά στην πόλη, συγκέντρωσε το ενδιαφέρον γιατί μεταξύ άλλων έδειχνε να «επιστρέφουν» στο σπίτι τους τα πρόσωπα, οι άνθρωποι που με τη βιωμένη ζωή τους αποτέλεσαν μέρος της συλλογικής ταυτότητας της πόλης όπως αυτή διαμορφώθηκε μέσα στους αιώνες συνύπαρξης στα Ιωάννινα.

Επιζήσαντες

Η Αλκαλάη φωτογραφίζει την τελευταία δεκαετία τους επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος, άνδρες και γυναίκες, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό και συνδυάζει στο κάδρο της και ένα εικαστικό «σπίτι», σηματοδοτώντας την αδιάλυτη σχέση του ανθρώπου με την εστία του, μια σχέση που διαλύθηκε στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης το 1943-44.

Παρουσιάστηκε επίσης η καλλιτεχνική εγκατάσταση με τα «**Φορέματα Μνήμης**» από την **Adi Liraz**, η οποία τα τελευταία χρόνια συστηματικά ερευνά εικαστικά την έκφραση της έμφυλης πλευράς της παρουσίας και της απουσίας των Εβραίων των Ιωαννίνων με τραγικό ορόσημο το 1944. Στη βάση των φορεμάτων και δύο από τις ραπτομηχανές που έμειναν πίσω στα σπίτια που άδειασαν από ανθρώπους εκείνο το κρύο πρωινό της 25ης Μαρτίου 1944 για να τις βρουν με δυσκολία οι ελάχιστες γυναίκες που επέστρεψαν το 1945 και τις αναζήτησαν για να καταφέρουν έστω να ράβουν τα ρούχα τους.

Παρουσιάστηκαν ακόμα **αποσπάσματα του υπό υλοποίηση ντοκιμαντέρ του Χρύσανθου Κωνσταντινίδη** για την καταστροφή της εβραϊκής κοινότητας Ιωαννίνων με τις μαρτυρίες και Εβραίων επιζήσαντων, καθώς και ένα ηχητικό ντοκουμέντο με τις μαρτυρίες των Γιαννιωτών που περιέχονται στο βιβλίο του Christoph Schminck-Gustavus «Μνήμης Κατοχής II», των εκδόσεων Ισνάφι, ενώ μαθητές Λυκείου παρουσίασαν ένα θεατρικό για τον «ξεριζωμό».

«Ποτέ Ξανά»

Οι ξεναγήσεις που ολοκλήρωσαν τις εκδηλώσεις έφεραν τον κόσμο σε τοπόσημα που σηματοδοτούν τη μακρά πολυπολιτισμική ιστορία των Ιωαννίνων και την παρουσία της εβραϊκής κοινότητας, αλλά και ένα παρόν που με τον δικό του τρόπο φωνάζει ένα «ποτέ ξανά». Στη Συναγωγή που άνοιξε για την ημέρα, μερικά μέτρα μακριά από τον τόπο των εκδηλώσεων στο Κάστρο, τα εκατοντάδες ονόματα στους τοίχους όσων εξοντώθηκαν θυμίζουν ότι οι ζωές των ανθρώπων έχουν πάντα το δικό τους αποτύπωμα. Και η μνήμη στις μέρες μας δεν είναι μόνο η ιστορική τεκμηρίωση, αλλά και η συμπερίληψη της ίδιας της ζωής, των ανθρώπων, ως έκφραση της ίδιας της Ιστορίας.

Πηγή: [ΕΦΣΥΝ, 28.3.2024](#)